

UNIJA SLOBODNIH SINDIKATA CRNE GORE UNION OF FREE TRADE UNIONS OF MONTENEGRO

ul. Avda Međedovića 108, Stari Aerodrom, 81000 Podgorica
tel/fax: +38220232315; usscg@usscg.me; www.usscg.me

Broj: 779
Podgorica, 24.11.2023.

Izvršni odbor Unije slobodnih sindikata Crne Gore, na 17. sjednici održanoj 09.10.2023. godine utvrdio je

PLATFORMU za nastup USSCG prema 44. Vladi Crne Gore

Crna Gora je prošla kroz radikalne političke, ekonomske i socijalne transformacije u prethodnim godinama. Tržište rada u tranziciji je doživjelo značajna pomjeranja, u kojem periodu je bez posla ostalo na desetine hiljada radnika, dok je sa druge strane bio zanemarljiv procenat otvaranja novih radnih mjesta. Ekonomski pad ponovo je uzrokovao rast siromaštva. U pogledu ekonomskog razvoja i životnog standarda postoje značajne razlike među regijama (sjever, jug, centralna regija).

Struktura ekonomije radikalno se promijenila tako da je sada oko 70% radne snage zapošljeno u sektoru usluga. Mikro, mala i srednja preduzeća čine oko 99% svih preduzeća i učestvuju u stvaranju bruto domaćeg proizvoda sa 60%.

Iako je godinama unazad prisutna potreba za napuštanjem prethodnog modela rasta ekonomije i za preuzimanjem novog obrasca rasta, koji se u većoj mjeri oslanja na domaće resurse (kao što su znanje, inovacije, produktivnost), Crna Gora nije prošla kroz neophodnu reformu u tom pravcu. Prethodna, svjetska finansijska kriza koja se reflektovala i na Crnu Goru, a od nedavno i aktuelna zdravstvena COVID 19 kriza sa kojom se i dalje suočavamo, ogolile su nedostatke ekonomske politike i čitavog sistema. Inflatorna kriza sa kojom se trenutno suočavamo dodatno je ukazala na nužnost promjena dosadašnje prakse i ekonomsko-socijalnog sistema koji, i pored određenih konkretnih pomaka na socijalnom planu, zahtijeva i dalja unapređenja.

Treba ukazati na problem neefikasnosti institucija sistema koje, jednim dijelom, otežano funkcionišu i zbog prolongiranja izbora pojedinaca na pojedinim funkcijama uslijed političkih trvenja. Sve to direktno utiče na pravnu sigurnost građana/ki i privrednih subjekata uslijed nedostatka vladavine prava. Ujedno to otvara prostor za brojne zloupotrebe i nedomaćinsko raspolaganje državnom imovinom i budžetskim sredstvima, koji uglavnom ostaju nekažnjeni. Crnoj Gori je potreban radikalni zaokret u ekonomskom, socijalnom, poreskom, ekološkom i drugom pogledu, pri čemu glavni nosilac tog preokreta zasnovanog na održivom rastu i razvoju, mora biti 44. Vlada, ali i svaki pojedinac. S tim u vezi, ova platforma predstavlja očekivanja

USSCG kada je u pitanju ekonomska i socijalna politika koju će 44. Vlada voditi u narednom mandatnom periodu, i to:

EKONOMSKA POLITIKA I TRŽIŠTE RADA

- proces privatizacije preostale društvene svojine i valorizacija prirodnih resursa mora biti transparentan, s tim da sistemi poput Instituta “Dr Simo Milošević”, Elektroprivrede, rudnika, Željeznice, Luke Bar, Plantaža, Aerodroma, komunalnih usluga, itd., koji su od posebne vrijednosti i značaja za stanovništvo, ostanu u većinskom vlasništvu države;
- sprovesti odlučnu i beskompromisnu borbu na suzbijanju sive ekonomije kroz projektovanje mjera za efikasnu legalizaciju radnog odnosa zabrinjavajuće velikog broja lica koja rade “na crno”, inspekcijskim nadzorom nad online trgovinom i omogućavanjem ulaska inspektora u privatne objekte u kojima se vrši neregistrovana privredna djelatnosti;
- omogućiti inspekcijski nadzor nad online trgovinom, kao i ulazak inspektora u privatne objekte u kojima se vrši neregistrovana privredna djelatnosti čime bi se proširila poreska baza, a počinioci “neformalne ekonomije” adekvatno kaznili
- transformisati nestabilne ugovore o radnom angažmanu zaposlenih (ugovori na određeno vrijeme, ugovori o privremenim i povremenim poslovima, agencijski ugovori, ugovori o djelu...) u stabilne ugovore o radu (ugovor na neodređeno vrijeme), posebno u javnom sektoru, kako bi se tim zaposlenima obezbijedili dostojanstveni uslovi rada i života;
- povećati visinu osnivačkog uloga prilikom osnivanja Društva sa ograničenom odgovornošću ili povećati odgovornost osnivača ličnom imovinom prilikom stečaja ili likvidacije istog;
- podstaći razvoj poljoprivrede, obezbijediti i garantovati “siguran otkup” domaćim poljoprivrednicima i stočarima, i tako pospješiti razvoj ovih privrednih grana, dati šansu domaćoj i zdravoj proizvodnji, te na taj način smanjiti uvoz životnih namirnica;
- sačuvati od dalje devastacije zemljište koje je prostornim planom definisano kao poljoprivredno zemljište a koje se sve više koristi za gradnju poslovnih i stambenih objekata;
- oformiti poseban "zeleni fond" iz kojeg bi se bespovratno finansirale politike naseljavanja ruralnih područja, posebno podsticajnih mjera za mlade bračne parove koji planiraju ostanak na selu, sve do postizanja strateških ciljeva u poljoprivredi;
- pojednostaviti proceduru apliciranja na javne pozive za korišćenje IPA sredstava za poljoprivrednike;
- obezbijediti racionalno trošenje budžetskih sredstva uvođenjem mehanizama odgovornosti svih korisnika ovih sredstava kroz transparentno i adekvatno

sankcionisanje svakog neodgovornog i nezakonitog postupanja u upravljanju tim sredstvima;

- donijeti zakon o preispitivanju porijekla imovine kako bi se stvorili uslovi za efikasnije otkrivanje i konfiskacija nelegalno stečene imovine u korist socijalnih fondova i Budžeta;
- izmijeniti Zakon o privrednim društvima tako da se dio stranog društva prepozna kao posebno pravno lice u kojem je moguće izvršiti inspekcijsku kontrolu;
- hitno pristupiti formiranju Zavoda za medicinu rada i revidiranju Pravilnika o utvrđivanju profesionalnih bolesti;
- unaprijediti rad inspekcija sa posebnim fokusom na Inspekciju rada i Poresku inspekciju. Pristupiti izmjenama Zakona o inspekciji rada i Zakona o inspekcijskom nadzoru;
- kreirati ambijent za otvaranje novih radnih mjesta i uvesti podsticaje za zapošljavanje novih radnika;
- preispitati dosadašnje procese privatizacije sa posebnim osvrtom na strateški najznačajnija preduzeća/zemljišta koja su privatizovana;
- pravno urediti rad platformskih radnika i frilensera;
- usvojiti Zakon o ratifikaciji Konvencije MOR-a 190 o nasilju i uznemiravanju u svijetu rada.

PORESKA POLITIKA

- zaustaviti nastajanje novog poreskog duga kroz politiku nulte tolerancije prema neizvršavanju obaveze uplate poreza i doprinosa za obavezno socijalno osiguranje;
- povećati stopa porez na dobit pravnih lica koja je i dalje jedna od najnižih u Evropi;
- revidirati Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica kako bi se određena davanja iz radnog odnosa poput zimmice i dr. prepoznali kao neoporezivi prihod;
- uvesti porez na finansijske transakcije koje prelaze određeni limit;
- ukinuti poreske i druge olakšice povlašćenim kompanijama, tim prije što mnoge od njih ostavljaju prostor za manipulacije na štetu budžeta;
- oporezovati na teret investitora novoizgrađeni poslovno-stambeni prostor ukoliko se ne valorizuje u roku od 6 mjeseci od dana završetka gradnje;
- ukinuti iznos najveće godišnje osnovice za plaćanje doprinosa za obavezno socijalno osiguranje (propisan članom 14, stav 2 Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje), kako se ne bi vršio povraćaj doprinosa licima koja ostvaruju primanja iznad te osnovice.

REFORMA JAVNE UPRAVE

- omogućiti direktno učešće sindikata u postupcima reforme javne uprave;
- osigurati jednake šanse i mogućnost napredovanja zaposlenima u javnoj upravi, te prekinuti sa praksom partijskog zapošljavanja;
- ukinuti privilegiju javnih funkcionera da godinu dana, odnosno dvije godine ukoliko im je toliko preostalo do penzije, primaju naknade zarada iz budžeta;
- uvesti sistem kontrole i odgovornosti na svim nivoima izvršne i sudske vlasti na način što će biti sankcionisani svi pojedinci za koje se utvrdi da su svojim neprofesionalnim i neodgovornim radom nanijeli štetu Budžetu Crne Gore, a time i svim crnogorskim građanima;
- depolitizovati upravljanje javnim preduzećima i limitirati zarade i otpremnine članovima menadžmenta tih preduzeća;
- reformom pravosuđa omogućiti formiranje sudova rada ili specijalizovanih odjeljenja za radne sporove u okviru osnovnih sudova.

SOCIJALNA POLITIKA

- reformisati socijalnu politiku kroz uvođenje sistema socijalnog kartona za sva domaćinstva kako bi adekvatno odgovorila potrebama lica koja su u stanju stvarne socijalne ugroženosti kroz pravičnu i svrsishodnu raspodjelu sredstava;
- izmijeniti Zakon o Fondu rada na način da se iz sredstava doprinosa za taj fond obezbijedi uplata doprinosa za obavezno penzijsko invalidsko osiguranje zaposlenima koji su stekli uslov za odlazak u penziju, a kojima ti doprinosi nisu uplaćeni od strane poslodavaca propustom države, kako bi ostvarili pravo na penziju, odnosno pravo na punu penziju;
- reformisati politiku stanovanja kroz gradnju stanova u državnom vlasništvu kako bi zaposleni i građani Crne Gore, koji po tržišnim uslovima to nijesu u mogućnosti, mogli riješiti stambeno pitanje kroz zakup po pristupačnim cijenama;
- nastaviti sa podrškom i podsticajem stambenim zadrugama, odnosno stambenim fondovima koji su kreirani za potrebe zaposlenih u određenim sektorima (poput prosvjete, zdravstva, MUP-a, Univerziteta, studentskih i đачkih domova,...);
- uvesti obavezu poslodavaca da određeni procenat iz dobiti usmjeravaju u fondove za rješavanje stambenih potreba zaposlenih kod tih poslodavaca;
- regulisati pravo penzionera sa srazmjernim penzijama na usklađivanje sa najnižom penzijom;
- izmijeniti Zakon o obaveznom zdravstvenom osiguranju kako bi se minimalna zarada utvrdila kao najniža osnovica za određivanje naknade za privremenu spriječenost za rad.

SINDIKALNA PRAVA I SLOBODE

- zaustaviti antisindikalnu diskriminaciju procesuiranjem poslodavaca koji vrše krivično djelo sprečavanje ili ometanje sindikalnog organizovanja i djelovanja (sa posebnim osvrtom na predmet predsjednika Nezavisnog sindikata policije CG);
- izmijeniti Zakon o štrajku u segmentima koji se prepoznaju kao barijera za ostvarivanje međunarodnim propisima, Ustavom i zakonima Crne Gore zagarantovanog prava na štrajk;
- unaprijediti kolektivno pregovaranje uvođenjem stimulativnih mjera za poslodavce koji imaju zaključene kolektivne ugovore;
- povećati ulogu i značaj Socijalnog savjeta u kreiranju propisa i ekonomskih politika od posebnog značaja za ekonomski i socijalni položaj zaposlenih i poslodavaca;
- reprezentativnim organizacijama zaposlenih i poslodavaca na nacionalnom nivou omogućiti da imaju svoga predstavnika u upravljačkim tijelima Fonda PIO, Fonda za zdravstveno osiguranje, Zavoda za zapošljavanje, Uprave za statistiku;
- obezbijediti učešće predstavnika zaposlenih u organima upravljanja i nadzora kod poslodavaca;
- obezbijediti adekvatne uslove za rad Unije slobodnih sindikata Crne Gore do trajnog rješavanja pitanja sindikalne imovine.

EVROPSKE INTEGRACIJE

- snažno nastaviti proces evropskih integracija Crne Gore koji mora biti otvoren, transparentan i inkluzivan sa posebnim fokusom na uključivanje socijalnih partnera u svim fazama tog procesa. Nužno je što hitnije uspostaviti funkcionalnu pregovaračku strukturu sa jasnim planom budućeg djelovanja sa stvarnim, a ne proforma učešćem predstavnika sindikata, kao i civilnog sektora u istima;
- obezbijediti blagovremenu informisanost i po potrebi uključenost socijalnih partnera u planiranje potrošnje sredstava pomoći i podrške iz evropskih fondova;
- primijeniti aplikacione procedure za sredstva EU i sredstva iz budžeta za sprovođenje projekata od društvenog značaja na način da se omogući učešće sindikata.

IZVRŠNI ODBOR USSCG